

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/85109,Woszczyk-Andrzej.html>
2022-09-30, 08:46

Woszczyk Andrzej

WOSZCZYK Andrzej (2 III 1935, Chorzele k. Szczytna – 17 VII 2011, Toruń), astronom. Syn Stefana i Teresy z Kossaków, inteligentów.

Maturę zdał w 1951 w liceum w Sierpcu, a następnie rozpoczął studia na UMK w Toruniu. Stopień magistra astronomii uzyskał w 1955. W latach 1957–59 odbył staż w Instytucie Astrofizyki uniwersytetu w Liège pod kierunkiem Pola Swingsa, czego efektem była obroniona w 1962 na UMK praca doktorska. W latach 1968–69 pracował w McDonald Observatory w Teksasie pod kierunkiem Harlana Smitha. Rozprawę habilitacyjną złożył w UMK w 1971. W 1984 został profesorem zwyczajnym. W latach 1971–2006 wielokrotnie piastował stanowisko dyrektora i zastępcy dyrektora Instytutu Astronomii UMK (od 1997 Centrum Astronomii UMK) oraz kierownika Zakładu Astrofizyki i Astronomii Gwiazdowej (przekształconego w Katedrę Astronomii i Astrofizyki). Przez cztery kadencje (1999–2007) pełnił funkcję prezesa Zarządu Głównego Polskiego Tow. Astronomicznego. Od 2003 do końca życia był prezesem Tow. Naukowego w Toruniu. Był członkiem Komitetu Astronomii PAN i Komisji Astrofizyki PAU.

Zajmował się badaniem spektroskopowym planet i komet. Rozpoczął od zidentyfikowania widma komety C/1957 P1 (Mrkos) w dużej dyspersji, co przedstawił w pracy doktorskiej. Następnie przez wiele lat opracowywał, wspólnie z astrofizykami z całego świata, *Atlas of Cometary Spectra* (Atlas widm kometarnych), będący kontynuacją atlasu Swingsa z 1956. Zajmował się również Marsem, którego badania spektroskopowe wykonał w Teksasie. Wyznaczył wtedy skład atmosfery planety oraz profil topograficzny jej obszarów równikowych. Na podstawie pomiarów natężenia linii absorpcyjnych dwutlenku węgla w atmosferze Marsa, jako jeden z pierwszych wykazał, że różnice wysokości obiektów na powierzchni planety wynoszą nawet do 10 km.

Był współodkrywcą, wraz z astronomami amerykańskimi, istnienia pary wodnej na południowej półkuli Marsa. Wyniki te opublikował w 1970 w „Science”.

Jego badania spektroskopowe Wenus, wykonane w latach 1968–69, wykazały, że stężenie dwutlenku węgla w jej atmosferze zmienia się w zależności od regionu planety oraz zmienia się w czasie. Zajmował się również spektrofotometrią gwiazd nowych, gwiazd magnetycznych i symbiotycznych. Dla jednej z tych ostatnich (ζ Cas) wyznaczył obraz zmian obfitości pierwiastków w jej atmosferze w cyklu zmian jej blasku.

Za pomocą 90-cm. teleskopu Schmidta-Cassegraina w Piwnicach odkrył (wraz ze słowackim astronomem Milanem Antalem) dziewięć planetoid, jednak żadna z nich nie została nazwana jego nazwiskiem. Nazwę *Woszczyk* otrzymała natomiast planetoida nr 14382 odkryta 2 III 1990 przez Henriego Debehogne’a, który w ten sposób postanowił uhonorować W.

W. miał ogromny wpływ na rozwój toruńskiego obserwatorium jako placówki naukowej. Odpowiedzialny był za budowę dwóch teleskopów: 90-cm. Schmidta-Cassegraina (1962, był to największy wówczas polski teleskop) wyposażonego w dwa pryzmaty obiektywowe i 60-cm. Cassegraina, wykorzystywanego do pomiarów fotometrycznych (1989). Zainicjował działanie Kanadyjskiego Spektrografu Kopernikowskiego, który wpłynął na poszerzenie tematyki badań w toruńskim ośrodku. W 1973 współorganizował obchody 500-lecia urodzin M. Kopernika w Toruniu oraz Nadzwyczajny Kongres Międzynarodowej Unii Astronomicznej w Polsce. Oprócz tego był organizatorem pięciu innych międzynarodowych konferencji astronomicznych w Toruniu.

Od 1995 piastował funkcję redaktora naczelnego najpierw „Postępów Astronomii”, a od 1999 „Uranii – Postępów Astronomii”. W tym czasie czasopismo stało się z kwartalnika dwumiesięcznikiem. Był współautorem podręcznika akademickiego *Metody badawcze astrofizyki obserwacyjnej*, książki *Instrumenty Kopernika a narzędzia współczesnej*

astronomii oraz popularnonaukowej *Wszechświat, w którym żyjemy*. Za popularyzację wiedzy o Wszechświecie został uhonorowany w 2007 przez Polskie Tow. Astronomiczne Medalem im. Profesora Włodzimierza Zonna. W ostatnich latach życia skupił się na upamiętnieniu działalności polskich astronomów swojego i starszego pokolenia. Świadczą o tym dwie książki (*Astronomem być... Świadectwa życia i pracy astronomów polskich* i *Sylwetki astronomów polskich XX wieku*), które powstały przy jego współudziale i pod jego redakcją.

Został odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski i Medalem KEN.

A. Woszczyk: *Pionierskie lata astronomii w Toruniu*, [w:] *Astronomem być... Świadectwa życia i pracy astronomów polskich*, red. A. Woszczyk, Toruń 2007, s. 209–225; J. Smak: *Mars Andrzeja Woszczyka 1935–2011*, „Urania – Postępy Astronomii”, t. LXXXII (2011), nr 6; M. Mikołajewski: *Andrzej Woszczyk (1935–2011)*, <http://www.uraniam.edu.pl/in-memoriam/andrzej-woszczyk-1935-2011.html> [dostęp 3.08.2018]; Archiwum Akt Nowych w Warszawie: akta osobowe.

Magda Siuda-Bochenek

[Poprzedni](#)
[Następny](#)